

Veřejné zakázky: zadavatel, řízení, ochrana dodavatele

Author: Tomáš Běhounek, David Fechtner | Published: 25.03.2010

Přestože nová úprava zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách a příslušných prováděcích předpisů slibuje vyšší efektivitu a rovnoprávnost zadávacího řízení, je stále více zřejmé, že základní problémy, které jsou u nás s veřejnými zakázkami spojeny, touto cestou odstraněny nebudou. Zejména v případě tzv. zakázek ušitých vítězi na míru bude zapotřebí hlubšího a důkladnějšího zásahu do platné právní úpravy. Neuspokojivá situace okolo zadávacích řízení byla i důvodem celkem bezprecedentního kroku Americké obchodní komory - ta podle Hospodářských novin již začala sestavovat dva expertní týmy, jejichž úkolem bude připravit komplexní novelu zákona o veřejných zakázkách. Jejím cílem, respektive obsahem má být například uzákonění odpovědnosti příslušných úředníků za prodražení veřejné zakázky, či rozsáhlejší dokládání majetkové struktury dodavatelů. Přestože šance této iniciativy na úspěch jsou minimální, lze uvítat alespoň v této souvislosti zahájenou diskuzi. Ta naznačuje, že nejen odborné veřejnosti již dochází trpělivost s neudržitelným stavem celé sféry veřejných zakázek. Abychom však mohli zhodnotit stávající situaci a posoudit přínos chystaných novelizací, je zapotřebí se nejprve věnovat nejen systému veřejných zakázek jako celku, ale také jeho jednotlivým fázím.

Kdo zadává veřejnou zakázku

Zákon rozeznává tři druhy zadavatelů: veřejného, dotovaného a sektorového zadavatele. Za veřejného zadavatele se ve smyslu zákona považují zejména subjekty či vykonavatelé veřejné správy. Dotovaný zadavatel je pak definován především tím, že na předmět veřejné zakázky vynakládá veřejné prostředky, když sektorovým zadavatelem je osoba, která působí v oblastech, v nichž je z povahy věci vyloučena či potlačena efektivní hospodářská soutěž. Osoba, která ve smyslu zákona o veřejných zakázkách nepředstavuje veřejného, dotovaného či sektorového zadavatele, není povinna řídit se jeho ustanoveními.

V praxi se často setkáváme se souběhem veřejného a sektorového zadavatele. V případě, kdy veřejný zadavatel v rámci konkrétní veřejné zakázky splňuje zároveň podmínky pro zadavatele sektorového, je podle zákona povinen řídit se ustanoveními vztahujícími se na sektorového zadavatele (to vyplývá například z rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. S150/2007/VZ-11579/2007/530/Kr).

Zahájení zadávacího řízení, průběh, hodnocení

Zadávací řízení je zahájeno dnem uveřejnění oznámení o zahájení zadávacího řízení. Tomuto okamžiku

však předchází rozsáhlá příprava ze strany budoucího zadavatele. Nejenže je nutné přesně ujasnit předmět dané zakázky, ale zároveň je potřeba stanovit její předpokládanou maximální hodnotu, základní hodnotící kritéria, požadavky na kvalifikaci uchazečů či stanovit lhůtu pro podání žádostí o zadávací dokumentaci a pro podání nabídky. Tyto a další informace tvoří podstatné náležitosti zadávací dokumentace a v neposlední řadě též určují druh zadávacího řízení.

Vlastní průběh zadávacího řízení pak má několik možných podob, které jsou závislé například na předpokládané hodnotě veřejné zakázky, pozici zadavatele či na věcném charakteru plnění. Podle výše hodnoty tak rozlišujeme mezi zakázkou malého rozsahu, dále pak podlimitní a nadlimitní veřejnou zakázkou. Přitom se veřejná zakázka malého rozsahu nemusí s výjimkou zásad transparentnosti a rovného zacházení a rovněž zákazu diskriminace řídit ustanoveními zákona o veřejných zakázkách. Podle věcného charakteru plnění pak rozlišujeme veřejné zakázky na dodávky, stavební práce a služby.

Stejně jako průběh zadávacího řízení je i hodnocení podaných nabídek závislé na specifikách dané veřejné zakázky. Hodnocení však musí vždy probíhat podle zákonem a zadavatelem jasně a srozumitelně definovaných kritérií. Zadavatelem sestavená hodnotící komise je zejména povinna brát v potaz všechna dílčí hodnotící kritéria a řídit se přitom zásadou transparentnosti a zákazu diskriminace. Cílem nejen hodnocení, ale zároveň celého výběrového řízení, je pak výběr nejvhodnější nabídky a uzavření smlouvy s příslušným dodavatelem.

Ochrana proti nesprávnému postupu zadavatele

V případech, kdy se dodavatel domnívá, že zadavatel v rámci výběrového řízení některými svými úkony porušil zákon, je oprávněn podat zdůvodněné námitky. Tyto námitky společně s návrhem na zahájení řízení o přezkoumání úkonů zadavatele, který může být za určitých podmínek podán u Úřadu na ochranu hospodářské soutěže, příslušným pro dohled nad veřejnými zakázkami, představují zákonný kontrolní mechanismus. Návrhu na zahájení řízení o přezkoumání úkonů zadavatele musí většinou předcházet námitka dodavatele. Námitku však lze podat proti všem úkonům zadavatele, přičemž zadavatel je povinen tyto v krátké lhůtě přezkoumat a o výsledku přezkumu informovat dodavatele. Vedle námitky a návrhu na zahájení řízení je dodavatel oprávněn využít i jiné zákonem o veřejných zakázkách již neupravené instituty. Zejména se jedná o podnět či správní žalobu.

(Tento materiál je první část seriálu legislativních souvislostech veřejných zakázek, který bude na portálu Stavebního fóra publikován v příštích měsících.)

Autoři pracují v advokátní kanceláři bnt - pravda & partner.

25.03.2010 09:08, Tomáš Běhounek, David Fechtner